

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Основним механізмом індивідуалізації навчання виступає самостійна робота студентів, яка, при відповідному управлінні, дозволяє реалізувати потенціал розвитку особистості в освіті.

Роботи провідних зарубіжних вчених ХХ століття Р .Е. Гронмунда, Дж Дьюї, А. Чікерінга та інших присвячені формам і методам індивідуалізації навчання в цілому і самостійної роботи зокрема.

Значимість індивідуалізації навчання багаторазово посилюється на тлі необхідності підвищення адаптації випускників до постійних змін соціальних і економічних умов життя.

Безліч думок з проблеми індивідуалізації в педагогічній літературі та практичний досвід експериментальних шкіл, що реалізують індивідуалізоване навчання, дозволило виділити три форми індивідуалізації самостійної роботи студентів [1] :

1) предметна індивідуалізація - припускає використання завдань різного рівня складності за допомогою складання банку завдань.

За цієї форми предметної індивідуалізації попередньо проводиться діагностика рівня підготовленості студентів (тестування), оцінка рівня успішності. Студентам пропонуються індивідуальні плани вивчення теми, складені з урахуванням індивідуальних особливостей студента, виявлених в результаті проведення комплексу діагностичних заходів, і банки індивідуалізованих за ступенем складності завдань, з яких студент може виконати необхідну кількість завдань різного рівня складності;

2) особистісна індивідуалізація - припускає використання завдань, різних за формою виконання (доповідь, комп'ютерна презентація, дослідження, творча робота та інші), за способом подання інформації (у вигляді тексту, таблиць,

схем, графіків, ілюстрацій тощо), підібраних з урахуванням результатів тестування та аналізу особистих переваг студентів в залежності від наявних здібностей. При реалізації даного підходу студент обирає із запропонованих завдань такі, які відповідають його особистісним властивостям;

3) індивідуалізація за ступенем самостійності студента - передбачає різну питому вагу участі викладача в керівництві самостійною роботою. Так, при максимальній участі викладача на кожному етапі виконання завдання, ступінь самостійності студента мінімальна. Ступінь самостійності може використовуватися як фактор складності пропонованого завдання, або залежати від особистих якостей студента.

Обсяг і зміст завдань на самостійну роботу повинні відповідати конкретним цілям. У той же час завдання повинне враховувати і час, необхідний для його виконання, і навчальні можливості студента, і досягнутий їм рівень розвитку. Від цього прямо залежать і навчальна активність, і самостійність роботи студента.

Точно визначити реальні витрати часу студента на виконання завдання не так просто. Вони залежать не тільки від навчальних можливостей, настрою на роботу і самопочуття студента, а й від специфіки навчальної дисципліни, методики викладання, якості методичних посібників, цілей завдання, часу контролю роботи. Т. І. Монастирська, наприклад, справедливо вважає, що «часто викладачі не мають чіткого уявлення про реальний обсяг навантаження на студента. Все це призводить до перевантажень і зниження якості підготовки до занять» [1].

Суб'єктивізм при визначенні трудомісткості індивідуального завдання неминучий. Викладачі, як правило, орієнтуються тільки на власний досвід і видають таку кількість однакових для всіх студентів завдань, яку вважають за потрібне. Нерідко вони не враховують ані те, що студенту задають інші викладачі, ані рівень засвоєння студентами навчального матеріалу своєї дисципліни [2].

Завдання для самостійної роботи потрібно застосовувати, з огляду на необхідність індивідуального підходу до їх виконання. Одним студентам достатньо просто запропонувати завдання, вони знайдуть спосіб раціонального його виконання, іншим слід пояснити, яким чином його потрібно виконати, третім - попередити про труднощі, які їх чекають.

Аналіз доступних публікацій показав, що питання визначення трудовитрат студентів з освоєння основних освітніх програм до сих пір практично не розроблені, немає обґрунтованої методики розрахунку трудомісткості самостійної роботи.

В умовах, коли навчальні плани розробляються вищими навчальними закладами, зміст і трудомісткість завдань для самостійної роботи студентів визначає кафедра, яка викладає конкретну дисципліну і навчально-методична рада факультету. Підставою для прийняття рішень є експертні оцінки викладачів, анкетування студентів, хронометраж виконання завдань, карти самоконтролю студентів.

Індивідуалізація навчання передбачає необхідність оптимального структурування навчального плану, правильного врахування трудомісткості різних видів самостійної роботи, таких як реферати, розрахункові та аналітичні завдання, курсові роботи тощо. Розробку індивідуальної траєкторії навчання повинно випереджати вивчення бюджету часу студента, забезпечення методичною та навчальною літературою, можливостей дистанційних консультацій та контролю виконання завдань.

Список використаних джерел:

1 .Кузнецова Е. В. Индивидуализация самостоятельной учебной деятельности студентов в педагогическом вузе. [Електронний ресурс].- Режим доступа: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-08/dissertaciya-individualizatsiya-samostoyatelnoy-uchebnoy-deyatelnosti-studentov-v-pedagogicheskom-vuze#ixzz6F6BeN7XI>

2. Крячко О. А. Самостоятельная работа как фактор мотивации учебной деятельности студентов // Молодой ученый. — 2013. — №5. — С. 161-163. — URL <https://moluch.ru/archive/52/6769/> (дата обращения: 27.02.2020).

3. Самотоєнкова О. В., Ольвінська Ю. О. Шляхи активізації самостійної роботи студентів в умовах індивідуального навчання. Матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса: ОНЕУ, 2019. - с. 181-184.